

II

(Komunikaty)

WSPÓLNE DEKLARACJE

ZALECENIE RADY

z dnia 26 listopada 2018 r.

w sprawie propagowania automatycznego wzajemnego uznawania kwalifikacji uzyskanych w ramach kształcenia i szkolenia na poziomie wyższym i średnim II stopnia oraz efektów uczenia się osiągniętych w okresach nauki za granicą

(2018/C 444/01)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 165 i 166,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Mobilność edukacyjna sprzyja zdobywaniu wiedzy, umiejętności, kompetencji i doświadczenia, w tym kompetencji osobistych i społecznych oraz świadomości kulturalnej, które mają zasadnicze znaczenie dla aktywnego udziału w społeczeństwie i rynku pracy, jak również dla propagowania tożsamości europejskiej.
- (2) W swoim komunikacie pt. „Wzmocnienie tożsamości europejskiej dzięki edukacji i kulturze” ⁽¹⁾ Komisja Europejska określiła wizję stworzenia do 2025 r. europejskiego obszaru edukacji, w którym granice nie są przeszkodą w uczeniu się, studiowaniu i prowadzeniu badań, m.in. przez usunięcie przeszkód w uznawaniu kwalifikacji, zarówno na poziomie szkół, jak i instytucji szkolnictwa wyższego.
- (3) W konkluzjach Rady Europejskiej z dnia 14 grudnia 2017 r. wezwano państwa członkowskie, Radę i Komisję, zgodnie z ich odpowiednimi kompetencjami, do podejmowania dalszych kroków, aby promować współpracę państw członkowskich w zakresie wzajemnego uznawania dyplomów wykształcenia wyższego i świadectw ukończenia szkoły średniej ⁽²⁾.
- (4) Konwencja o uznaniu kwalifikacji związanych z uzyskaniem wyższego wykształcenia w Regionie Europejskim (lizbońska konwencja o uznawaniu kwalifikacji) i teksty ją uzupełniające, opracowana przez Radę Europy oraz Unesco, zapewnia ramy prawne uznawania kwalifikacji uzyskanych w ramach kształcenia na poziomie wyższym i na poziomie średnim II stopnia dających dostęp do szkolnictwa wyższego.
- (5) W komunikacie sformułowanym na konferencji w Bukareszcie w 2012 r. ministrowie edukacji z europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego zobowiązali się do osiągnięcia długoterminowego celu, jakim jest automatyczne uznawanie porównywalnych stopni akademickich. Poczyniono postępy, również dzięki pracy Grupy Pionierskiej ds. Automatycznego Uznawania, ale cel nie został jeszcze osiągnięty.
- (6) W 2002 r. ministrowie odpowiedzialni za kształcenie i szkolenie zawodowe w państwach członkowskich zobowiązali się do realizacji procesu kopenhaskiego – procesu pogłębiania współpracy, który propaguje uznawanie kwalifikacji i kompetencji.
- (7) Kluczową rolę w zwiększeniu przejrzystości odgrywa zwłaszcza zapewnianie jakości, które pomaga w zbudowaniu wzajemnego zaufania. Istotne jest zatem, aby korzystać z dotychczasowych osiągnięć w kontekście norm i wytycznych dla zapewniania jakości w europejskim obszarze szkolnictwa wyższego, europejskich ram odniesienia na rzecz zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym oraz odwoływać się do europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie.
- (8) Należy kontynuować prace nad wdrożeniem europejskiego systemu transferu i akumulacji punktów oraz europejskiego systemu transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym, w celu ułatwienia uznawania efektów uczenia się w krajowym prawodawstwie, w tym w ramach mobilności.

⁽¹⁾ COM(2017) 673 final.⁽²⁾ EUCO 19/1/17 REV 1.

- (9) Celem zalecenia Rady z dnia 22 maja 2017 r. w sprawie europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie ⁽¹⁾ jest poprawa przejrzystości, porównywalności i możliwości przenoszenia kwalifikacji, a tym samym ułatwienie ich uznawania.
- (10) W swojej rezolucji z dnia 20 kwietnia 2012 r. w sprawie modernizacji europejskich systemów szkolnictwa wyższego Parlament Europejski apeluje do UE i państw członkowskich o podjęcie dodatkowych starań w celu zapewnienia bardziej skutecznego uznawania dyplomów i większej harmonizacji kwalifikacji akademickich ⁽²⁾.
- (11) W coraz bardziej zglobalizowanym świecie istotne jest, aby uczniowie i studenci mogli w jak najlepszy sposób wykorzystać wszystkie możliwości uczenia się w całej UE. Aby było to możliwe, kwalifikacje przyznane przez właściwy organ w jednym państwie członkowskim powinny być ważne w każdym innym państwie członkowskim do celów uzyskania dostępu do dalszych etapów nauki. Obejmuje to obywateli państw trzecich, którzy posiadają kwalifikacje z jednego państwa członkowskiego i przenoszą się do innego państwa członkowskiego. Brak wspomnianego automatycznego uznawania kwalifikacji i efektów uczenia się osiągniętych w okresach nauki za granicą ogranicza jednak tę mobilność. Ogólnounijne podejście do automatycznego uznawania zapewni spójność i przejrzystość niezbędne do przewyciężenia pozostałych barier.
- (12) W obszarze szkolnictwa wyższego procedury uznawania często pozostają zbyt skomplikowane lub zbyt kosztowne i zbyt wielu przemieszczających się studentów nie uzyskuje pełnego uznania osiągniętych efektów uczenia się. Wiele państw członkowskich podjęło jednak inicjatywę na rzecz postępów na drodze do automatycznego, wzajemnego uznawania, w tym przez podpisanie umów regionalnych. Inicjatywy te mogłyby służyć jako modele do utworzenia ogólnounijnego systemu.
- (13) Jeśli chodzi o kształcenie i szkolenie na poziomie średnim II stopnia, osoby posiadające kwalifikacje dające dostęp do szkolnictwa wyższego w jednym państwie członkowskim często nie mają pewności co do dostępu do szkolnictwa wyższego w innym państwie członkowskim. W szczególności niektóre państwa członkowskie nie uznają kwalifikacji, które otwierają dostęp do szkolnictwa wyższego dla osób posiadających kwalifikacje na poziomie średnim II stopnia w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego, uzyskane w innych państwach członkowskich. Ponadto chociaż krótsze okresy nauki za granicą niekoniecznie stwarzają problemy związane z uznawaniem, to niepewność co do uznania okresu nauki od trzech miesięcy do jednego roku pozostaje istotnym wyzwaniem.
- (14) Stopniowe podejście będzie wspierać państwa członkowskie we wdrażaniu warunków, które umożliwią automatyczne wzajemne uznawanie. Podejście to będzie się opierało na narzędziach, które już wdrożono w odniesieniu do szkolnictwa wyższego oraz kształcenia i szkolenia zawodowego, lecz udoskonali ich wykorzystanie i będzie stopniowo podnosić poziom ambicji. W odniesieniu do kształcenia i szkolenia ogólnego na poziomie średnim II stopnia zostanie uruchomiony proces współpracy, którego celem będzie zbudowanie niezbędnego poziomu zaufania między różnymi systemami kształcenia i szkolenia w państwach członkowskich. Niniejsze zalecenie stanowi uzupełnienie inicjatyw państw członkowskich, a zobowiązania mają charakter dobrowolny.
- (15) Niniejsze zalecenie pozostaje bez uszczerbku dla systemu wzajemnego uznawania kwalifikacji zawodowych i zharmonizowanych minimalnych wymogów w zakresie wykształcenia dla kilku zawodów na mocy dyrektywy 2005/36/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽³⁾ zmienionej dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/55/UE ⁽⁴⁾,

NINIEJSZYM ZALECA, ABY PAŃSTWA CZŁONKOWSKIE:

zgodnie z prawem krajowym i prawem unijnym, dostępnymi zasobami i uwarunkowaniami krajowymi, wychodząc od lizbońskiej konwencji o uznawaniu kwalifikacji ⁽⁵⁾ i tekstów ją uzupełniających oraz w ścisłej współpracy ze wszystkimi właściwymi zainteresowanymi stronami:

Podstawowa zasada

1. Do 2025 r. podjęły działania niezbędne do:
  - a) osiągnięcia automatycznego wzajemnego uznawania ⁽⁶⁾ do celów dalszego kształcenia bez konieczności przechodzenia oddzielnej procedury uznawania, tak aby:
    - (i) kwalifikacje na poziomie wykształcenia wyższego uzyskane w jednym państwie członkowskim były automatycznie uznawane ⁽⁷⁾ na tym samym poziomie do celów zapewnienia dostępu do dalszych studiów w innych państwach, bez uszczerbku dla uprawnień instytucji szkolnictwa wyższego lub właściwych organów do określenia specyficznych kryteriów przyjmowania na konkretne programy lub sprawdzania autentyczności dokumentów;

⁽¹⁾ Dz.U. C 189 z 15.6.2017, s. 15.

⁽²⁾ P7_TA(2012)0139.

⁽³⁾ Dyrektywa 2005/36/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 września 2005 r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych (Dz.U. L 255 z 30.9.2005, s. 22).

⁽⁴⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. zmieniająca dyrektywę 2005/36/WE w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych i rozporządzenie (UE) nr 1024/2012 w sprawie współpracy administracyjnej za pośrednictwem systemu wymiany informacji na rynku wewnętrznym („rozporządzenie w sprawie IMI”) (Dz.U. L 354 z 28.12.2013, s. 132).

⁽⁵⁾ Konwencja o uznaniu kwalifikacji związanych z uzyskaniem wyższego wykształcenia w Regionie Europejskim.

⁽⁶⁾ Jak określono w załączniku.

⁽⁷⁾ Zgodnie z definicją zawartą w lizbońskiej konwencji o uznawaniu kwalifikacji i jak ostatnio potwierdzono w przypadku procesu bolońskiego w komunikacie z Paryża z 25 maja 2018 r.

- (ii) efekty uczenia się osiągnięte w okresie nauki za granicą na poziomie szkolnictwa wyższego w jednym państwie członkowskim były automatycznie i w pełni uznawane w innych państwach członkowskich, jak uzgodniono uprzednio w porozumieniu o programie zajęć i potwierdzono w wykazie zaliczeń, zgodnie z europejskim systemem transferu i akumulacji punktów;
- b) poczyniły znaczne postępy na drodze do automatycznego wzajemnego uznawania na potrzeby dalszego uczenia się, tak by:
- (i) kwalifikacje zdobyte podczas kształcenia i szkolenia na poziomie średnim II stopnia dające dostęp do szkolnictwa wyższego w państwie członkowskim, w którym przyznano kwalifikacje, były uznawane tylko do celów dostępu do szkolnictwa wyższego, w innych państwach członkowskich, bez uszczerbku dla prawa instytucji szkolnictwa wyższego lub właściwych organów do określania konkretnych kryteriów dopuszczenia do konkretnych programów lub do sprawdzania autentyczności dokumentów;
  - (ii) efekty uczenia się osiągnięte w okresie nauki za granicą, w innym państwie członkowskim, trwającym do jednego roku, zdobyte podczas kształcenia i szkolenia na poziomie średnim II stopnia były uznawane w każdym innym państwie członkowskim, a w kraju pochodzenia od osoby uczącej się nie wymagano powtarzania roku lub powtórnego osiągnięcia efektów uczenia się uzyskanych za granicą, pod warunkiem że te efekty uczenia się są zasadniczo zgodne z krajowymi programami nauczania w kraju pochodzenia.

Szkolnictwo wyższe

2. Uznając znaczenie dbania o przejrzystość i budowanie wzajemnego zaufania do systemów szkolnictwa wyższego innych państw, tak by osiągnąć automatyczne wzajemne uznawanie do celów dalszego kształcenia, uzgodniły spełnienie następujących warunków, w ramach których:
- a) krajowe ramy lub systemy kwalifikacji odwołują się do europejskich ram kwalifikacji, a odwołanie to jest poddawane przeglądowi i uaktualnianie w stosownych przypadkach, i przeprowadzana jest samocertyfikacja w odniesieniu do ram kwalifikacji europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego;
  - b) systemy szkolnictwa wyższego są zorganizowane zgodnie ze strukturami i zasadami procesu bolońskiego, w tym ze strukturą trzystopniową, oraz, jeśli jest to stosowne dla danego państwa członkowskiego, z krótkim cyklem kształcenia zgodnie z ramami kwalifikacji europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego; oraz
  - c) zewnętrzne zapewnianie jakości przeprowadzają niezależne agencje ds. zapewniania jakości wpisane do europejskiego rejestru agencji ds. zapewniania jakości, lub będące w trakcie rejestracji, i które w związku z tym odbywa się zgodnie z normami i wytycznymi dla zapewniania jakości w europejskim obszarze szkolnictwa wyższego oraz z europejskim podejściem do zapewniania jakości wspólnych programów.
3. We współpracy z siecią krajowych ośrodków ds. uznawalności akademickiej i informacji, instytucjami szkolnictwa wyższego, agencjami ds. zapewniania jakości i innymi kluczowymi zainteresowanymi stronami opracowały krajowe wytyczne, aby wspierać instytucje szkolnictwa wyższego w tworzeniu i skutecznym wdrażaniu następujących narzędzi przejrzystości, zgodnie z wytycznymi europejskiego systemu transferu i akumulacji punktów, zapewniając w ten sposób spójność i ograniczając obciążenia administracyjne dla instytucji szkolnictwa wyższego oraz osób uczących się:
- a) aktualnego katalogu przedmiotów z opisami programów studiów, wykazem pojedynczych jednostek edukacyjnych i tabelami rozkładu ocen;
  - b) suplementów do dyplomu dla wszystkich absolwentów, wydawanych automatycznie i nieodpłatnie w powszechnie używanym języku i – jeżeli jest to możliwe – w formacie cyfrowym; oraz
  - c) przejrzystych kryteriów uznawania stosowanych w każdej instytucji szkolnictwa wyższego.
4. We współpracy z siecią krajowych ośrodków ds. uznawalności akademickiej i informacji zapewniały wsparcie eksperckie i szkolenia dla instytucji szkolnictwa wyższego, aby wdrażać takie krajowe wytyczne oraz monitorować ich wdrażanie.

Kształcenie i szkolenie na poziomie średnim II stopnia

5. Aby poczynić znaczne postępy na drodze do automatycznego wzajemnego uznawania kwalifikacji uzyskanych w ramach kształcenia i szkolenia na poziomie średnim II stopnia wyłącznie do celów dalszej nauki, dbały o przejrzystość i budowały wzajemne zaufanie do swoich systemów kształcenia i szkolenia szczebla średniego poprzez:
- a) zapewnienie, by krajowe ramy lub systemy kwalifikacji zawierały odniesienie do europejskich ram kwalifikacji, a odniesienie to było poddawane przeglądowi i uaktualnianie w stosownych przypadkach;

- b) wymianę informacji i propagowanie wzajemnego uczenia się w odniesieniu do systemów zapewniania jakości w edukacji szkolnej, przy jednoczesnym pełnym poszanowaniu różnych podejść krajowych do zapewniania jakości; oraz
  - c) rozwijanie kolejnych instrumentów zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym zgodnie z europejskimi ramami odniesienia na rzecz zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym oraz ich kolejnymi wersjami.
6. Ułatwiały mobilność i uznawanie efektów uczenia się osiągniętych w okresach nauki za granicą podczas kształcenia i szkolenia na poziomie średnim II stopnia przez:
- a) wspieranie instytucji kształcenia i szkolenia na poziomie średnim II stopnia w sprawie ogólnych zasad i narzędzi służących uznawaniu, na przykład poprzez szkolenie lub materiały zawierające wytyczne;
  - b) propagowanie stosowania przejrzystych kryteriów i narzędzi, takich jak oparte na efektach uczenia się porozumienia o programie zajęć zawarte między instytucjami wysyłającymi i przyjmującymi. W dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego – zwiększanie wykorzystania unijnych narzędzi ⁽¹⁾ oraz
  - c) propagowanie korzyści płynących z mobilności wśród instytucji kształcenia i szkolenia na poziomie średnim II stopnia i osób uczących się, a także wśród ich rodzin.

Sieć krajowych ośrodków ds. uznawalności akademickiej i informacji

7. Rozwijały zdolność sieci krajowych ośrodków ds. uznawalności akademickiej i informacji oraz ewaluatorów kwalifikacji i wzmacniały ich rolę, w szczególności w odniesieniu do rozpowszechniania informacji, wykorzystania narzędzi internetowych w celu zwiększenia wydajności, przejrzystości i spójności, a także osiągnięcia celu polegającego na ograniczeniu obciążeń administracyjnych i finansowych dla osób korzystających z usług wspomnianych podmiotów.

Drożność i mobilność

8. Analizowały dobre praktyki w odniesieniu do uznawania dotychczasowych efektów uczenia się i oraz w odniesieniu do drożności ścieżek pomiędzy sektorami kształcenia i szkolenia, w szczególności między sektorami kształcenia i szkolenia zawodowego a szkolnictwa wyższego.

Baza danych

9. Rozwijały bazę danych przez gromadzenie i rozpowszechnianie danych o zakresie i rodzaju przypadków uznania do celów niniejszego zalecenia.

Sprawozdania i ocena

10. W terminie trzech lat od przyjęcia niniejszego zalecenia, a następnie w regularnych odstępach czasu, przedstawiały – za pośrednictwem istniejących ram i narzędzi – sprawozdania dotyczące doświadczeń, dobrych praktyk, w tym porozumień regionalnych, i postępów poczynionych na drodze do automatycznego wzajemnego uznawania kwalifikacji i efektów uczenia się osiągniętych w okresach nauki za granicą.

NINIEJSZYM Z ZADOWOLENIEM PRZYJMUJE ZAMIERZENIE KOMISJI W ZAKRESIE:

11. Zapewnienia ukierunkowanego wsparcia państwom członkowskim, w tym w zakresie wzajemnego uczenia się, określania przeszkód występujących w obecnej praktyce uznawania kwalifikacji, wymiany dobrych praktyk i ułatwiania współpracy między państwami członkowskimi i zainteresowanymi stronami, organami ds. uznawania i organizacjami międzynarodowymi, w szczególności z Radą Europy i Organizacją Narodów Zjednoczonych ds. Oświaty, Nauki i Kultury. Ta współpraca ma na celu zapewnienie pełnego wdrożenia instrumentów procesu bolońskiego w odniesieniu do szkolnictwa wyższego w Unii, lizbońskiej konwencji o uznawaniu kwalifikacji i jej tekstów uzupełniających, a także instrumentów procesu kopenhaskiego w odniesieniu do kształcenia i szkolenia zawodowego.
12. W dziedzinie ogólnego kształcenia średniego II stopnia – uruchomienia procesu unijnej współpracy w strategicznych ramach europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia (ET 2020) lub innych zastępujących je zasad ramowych, wraz z państwami członkowskimi, aby zainicjować bliższą współpracę i wymianę praktyk między państwami członkowskimi na poziomie kształcenia średniego II stopnia, by osiągnąć cele niniejszego zalecenia polegające na dbaniu o przejrzystość i budowaniu wzajemnego zaufania do systemów edukacji szkolnej w całej Unii.

⁽¹⁾ Takich jak te udostępnione na platformie internetowej Europass i w ramach protokołu ustaleń i porozumienia o programie zajęć, które są częścią europejskiego systemu transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym.

13. Stworzenia, we współpracy z państwami członkowskimi, przyjaznej dla użytkownika usługi online na szczeblu Unii zapewniającej informacje o zdobywanych w ramach kształcenia i szkolenia na poziomie średnim II stopnia kwalifikacjach dających dostęp do szkolnictwa wyższego w każdym państwie członkowskim, poprzez dalsze rozwijanie istniejących platform internetowych.
14. Badania synergii między unijnymi narzędziami przejrzystości⁽¹⁾ oraz, w odpowiednich przypadkach, dalszego ich rozwijania w celu poprawy współpracy i mobilności między sektorami kształcenia i szkolenia.
15. Badania, we współpracy z państwami członkowskimi, potencjału nowych technologii, takich jak technologia łańcucha bloków, w zakresie ułatwiania automatycznego wzajemnego uznawania.
16. Badania, we współpracy z państwami członkowskimi i siecią krajowych ośrodków ds. uznawalności akademickiej i informacji, możliwości rozszerzenia ich roli na inne sektory kształcenia i szkolenia, a także tego w jaki sposób wspierać je w przypadku takiego rozszerzenia roli.
17. Wspierania korzystania z europejskich źródeł finansowania, takich jak Erasmus+ lub europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne, w odpowiednich przypadkach i zgodnie z ich potencjałem finansowym, podstawą prawną, procedurami podejmowania decyzji i priorytetami określonymi na lata 2014–2020, bez uszczerbku dla negocjacji w sprawie następných wieloletnich ram finansowych. Wzmacniania mobilności w kształceniu i szkoleniu na poziomie średnim w ramach programu Erasmus+ i jego następcy.
18. Przedstawienia Radzie w terminie czterech lat sprawozdania z działań następczych podejmowanych w związku z niniejszym zaleceniem za pośrednictwem istniejących ram i narzędzi, w oparciu o wkłady państw członkowskich,

Sporządzono w Brukseli dnia 26 listopada 2018 r.

W imieniu Rady

J. BOGNER-STRAUSS

Przewodniczący

⁽¹⁾ Takie jak suplement do dyplomu, suplement do świadectwa, europejski system transferu i akumulacji punktów, europejski system transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym, europejskie ramy kwalifikacji i te udostępnione w ramach platformy internetowej Europass.

ZAŁĄCZNIK

GLOSARIUSZ

Automatyczne wzajemne uznawanie kwalifikacji: prawo przysługujące osobom posiadającym kwalifikacje określonego poziomu wydane przez jedno z państw członkowskich do ubiegania się o przystąpienie do programu kształcenia na poziomie szkolnictwa wyższego kolejnego stopnia w dowolnym innym państwie członkowskim, bez konieczności przechodzenia oddzielnej procedury uznawania. Pozostaje to bez uszczerbku dla prawa instytucji szkolnictwa wyższego lub właściwego organu do ustanowienia określonych kryteriów oceny i przyjmowania na konkretne programy. Nie narusza ono prawa do sprawdzenia, czy kwalifikacje są autentyczne, oraz – w przypadku kwalifikacji zdobytych w ramach kształcenia i szkolenia na poziomie średnim II stopnia – czy rzeczywiście dają dostęp do szkolnictwa wyższego w państwie członkowskim, które je przyznało lub, w należyście uzasadnionych przypadkach, czy przyznane kwalifikacje spełniają wymogi dostępu do konkretnego programu studiów w przyjmującym państwie członkowskim.

Automatyczne wzajemne uznawanie efektów uczenia się osiągniętych w okresie nauki za granicą: na poziomie szkolnictwa wyższego, prawo do uznawania efektów uczenia się osiągniętych w okresie nauki: jak uzgodniono uprzednio w porozumieniu o programie zajęć i potwierdzono w wykazie zaliczeń, zgodnie z opisem w ramach europejskiego systemu transferu i akumulacji punktów (ECTS). Konkretnie oznacza to stosowanie zasady ujętej w przewodniku dla użytkowników ECTS z 2015 r., w którym stwierdza się, że: „[w]szystkie punkty uzyskane w okresie studiów za granicą lub w okresie mobilności wirtualnej – jak uzgodniono w porozumieniu o programie zajęć i potwierdzono w wykazie zaliczeń – powinny zostać przekazane niezwłocznie i zaliczone na poczet danego stopnia wykształcenia studentów, bez żadnych dodatkowych prac lub oceny danego studenta”. **Na poziomie szkolnictwa średniego II stopnia,** prawo do uznania efektów uczenia się osiągniętych w okresie nauki za granicą w jednym państwie członkowskim w kraju pochodzenia, pod warunkiem że efekty uczenia się są co do zasady zgodne z tymi określonymi w krajowych programach nauczania kraju pochodzenia. Nie narusza to prawa instytucji edukacyjnej i szkoleniowej do określenia konkretnych wymogów w okresie poprzedzającym mobilność edukacyjną, lub do sprawdzenia, czy wymogi te zostały spełnione po zakończeniu okresu mobilności edukacyjnej.

Łańcuch bloków: sposób umożliwiający rejestrowanie i udostępnianie informacji przez społeczność. Każdy członek społeczności przechowuje swoją własną kopię informacji. Wpisów dokonuje się na stałe, są one przejrzyste i można je przeszukiwać. Każda aktualizacja to nowy „blok” dodany na końcu „łańcucha”.

Suplement do świadectwa: dokument dołączony do świadectwa potwierdzającego wykształcenie i wyszkolenie zawodowe lub do świadectwa kwalifikacji, wydany przez właściwe organy lub podmioty w celu ułatwienia osobom trzecim – zwłaszcza w innym kraju – zrozumienia efektów uczenia się osiągniętych przez posiadacza tych kwalifikacji oraz charakteru, stopnia, kontekstu, treści i statusu ukończonego kształcenia, odbytych szkoleń oraz zdobytych kwalifikacji.

Katalog przedmiotów: zgodnie z opisem zawartym w *Przewodniku dla użytkowników systemu ECTS (2015 r.)* „[k]atalog przedmiotów zawiera szczegółowe, zrozumiałe i aktualne informacje na temat kształcenia w danej instytucji (informacje ogólne na temat instytucji, jej zasobów i oferowanych usług oraz informacje akademickie dotyczące programów kształcenia i poszczególnych komponentów edukacyjnych). Informacje te należy udostępnić studentom przed rozpoczęciem przez nich nauki lub w trakcie studiów w celu umożliwienia im dokonania właściwych wyborów i jak najefektywniejszego wykorzystania czasu. Katalog przedmiotów powinien być zamieszczony na stronie internetowej instytucji i zawierać takie informacje jak nazwa modułu/przedmiotu w języku narodowym (lub regionalnym, jeśli dotyczy) i w języku angielskim, tak by wszystkie zainteresowane osoby miały do niego łatwy dostęp. Instytucja sama decyduje o formacie katalogu oraz kolejności zamieszczanych w nim informacji. Katalog powinien być opublikowany na tyle wcześnie, aby studenci mieli czas na podjęcie decyzji”.

Właściwy organ: osoba lub organizacja, która posiada przekazane lub powierzone zgodnie z prawem kompetencje, zdolność lub prawo do wykonywania wyznaczonej funkcji.

Ewaluator kwalifikacji: osoba, która ocenia kwalifikacje lub podejmuje decyzje w sprawie ich uznawania.

Suplement do dyplomu: dokument dołączony do dyplomu wyższego wykształcenia, wydany przez właściwe organy lub podmioty w celu ułatwienia osobom trzecim – zwłaszcza w innym kraju – zrozumienia efektów uczenia się osiągniętych przez posiadacza tych kwalifikacji oraz charakteru, stopnia, kontekstu, treści i statusu zdobytego wykształcenia, odbytych szkoleń oraz zdobytych kwalifikacji.

Europejskie podejście do zapewniania jakości wspólnych programów: zatwierdzone przez ministrów edukacji europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego w 2015 r.; jego celem jest poprawa zapewniania jakości wspólnych programów przez ustalenie norm i usunięcie przeszkód w ich uznawaniu.

Europejski system transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym (ECVET): techniczne ramy transferu, uznawania oraz – w stosownych przypadkach – akumulacji efektów uczenia się poszczególnych osób, tak by mogły one uzyskać określone kwalifikacje. Europejski system transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym opiera się na opisie kwalifikacji w jednostkach efektów uczenia się, na procesach transferu, uznawania i akumulacji oraz na szeregu dokumentów uzupełniających, takich jak protokoły ustaleń i porozumienia o programie zajęć.

Europejski system transferu i akumulacji punktów (ECTS): zgodnie z opisem w *Przewodniku dla użytkowników systemu ECTS (2015 r.)*, „zorientowany na studenta system transferu i akumulacji punktów, oparty na zasadzie przejrzystości procesów uczenia się, nauczania i oceniania. Jego celem jest ułatwienie planowania, realizacji i oceny programów studiów oraz mobilności studentów poprzez uznawanie osiągnięć w uczeniu się, kwalifikacji oraz okresów uczenia się”.

Ramy kwalifikacji dla europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego (EHEA QF): nadrzędne ramy dotyczące kwalifikacji w obejmującym 48 państw europejskim obszarze szkolnictwa wyższego. Obejmują one cztery cykle (krótki cykl, studia licencjackie, magisterskie, doktoranckie), w tym, w kontekście krajowym, kwalifikacje pośrednie, ogólne wskaźniki dla każdego cyklu oparte na efektach uczenia się i kompetencjach oraz przedziały punktów w pierwszym i drugim cyklu.

Europejski rejestr agencji ds. zapewniania jakości (EQAR): rejestr agencji ds. zapewniania jakości, w którym wymieniono te agencje, które wykazały znaczną zgodność ze wspólnym zestawem zasad dotyczących zapewnienia jakości w Europie. Zasady te określono w normach i wytycznych zapewniania jakości (ESGQA) w europejskim obszarze szkolnictwa wyższego.

Europejskie ramy odniesienia na rzecz zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym (EQAVET): wspólnota służąca wymianie dobrych praktyk, skupiająca państwa członkowskie, partnerów społecznych i Komisję Europejską w celu rozwijania i poprawy zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym.

Europejskie ramy kwalifikacji (ERK): narzędzie odniesienia, które ułatwia komunikację i porównywanie systemów kwalifikacji w Europie. Na ramy składa się osiem wspólnych europejskich poziomów odniesienia, które opisano w kategoriach efektów uczenia się: wiedza, umiejętności oraz odpowiedzialność i autonomia. Dzięki temu można odnosić wszelkie krajowe systemy kwalifikacji, krajowe ramy kwalifikacji i kwalifikacje w Europie do poziomów europejskich ram kwalifikacji. Osoby uczące się, absolwenci, podmioty oferujące programy i pracodawcy mogą korzystać z tych poziomów, aby zrozumieć i porównać kwalifikacje przyznawane w różnych krajach i przez różne systemy kształcenia i szkolenia.

Porozumienie o programie zajęć: w obszarze szkolnictwa wyższego zgodnie z opisem w *Przewodniku dla użytkowników systemu ECTS (2015 r.)*: formalne porozumienie trzech stron, których dotyczy mobilność – studenta, uczelni wysyłającej i uczelni przyjmującej (lub organizacji/przedsiębiorstwa przyjmującego) – którego celem jest ułatwienie zorganizowania i uznania mobilności w celu uzyskania punktów zaliczeniowych. Trzy strony podpisują porozumienie przed rozpoczęciem okresu mobilności; ma ono służyć jako potwierdzenie dla studenta, że osiągnięcia i przypisane im punkty zaliczeniowe uzyskane w trakcie mobilności zostaną przeniesione. **W obszarze kształcenia i szkolenia na poziomie średnim II stopnia** porozumienie trzech stron, których dotyczy mobilność – ucznia/praktykanta, lub jego rodziny, instytucji wysyłającej i przyjmującej lub organizacji/przedsiębiorstwa przyjmującego – którego celem jest ułatwienie zorganizowania i uznania okresu nauki. Wszystkie strony podpisujące porozumienie o programie zajęć zobowiązują się do przestrzegania wszystkich ustalonych zasad, co gwarantuje uznawanie bez żadnych dodatkowych wymogów okresu nauki lub efektów uczenia się ucznia/praktykanta.

Efekty uczenia się: określenie, co uczący się wie, rozumie i jest w stanie zrobić po zakończeniu procesu uczenia się, ujęte w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji.

Krajowe ramy kwalifikacji: narzędzie służące do klasyfikowania kwalifikacji na wyszczególnione według przyjętego zespołu kryteriów poziomy osiągnięć w uczeniu się, które ma na celu integrację i koordynację krajowych podsystemów kwalifikacji oraz poprawę przejrzystości, dostępności, rozwoju i jakości kwalifikacji w odniesieniu do rynku pracy i społeczeństwa obywatelskiego.

Instytucja szkolnictwa wyższego: każdy rodzaj instytucji szkolnictwa wyższego, która zgodnie z krajowym prawem lub praktyką oferuje uznawane stopnie lub inne uznawane kwalifikacje szkolnictwa wyższego, niezależnie od nazwy danej instytucji, a także każdy inny rodzaj instytucji szkolnictwa wyższego, który jest uznawany przez władze krajowe za element systemu szkolnictwa wyższego tego kraju.

Kwalifikacje: formalny wynik procesu oceny i walidacji uzyskany w sytuacji, w której właściwy organ lub podmiot stwierdza, że dana osoba osiągnęła efekty uczenia się zgodne z określonymi standardami.

Uznawanie dotychczasowych efektów uczenia się: uznawanie efektów uczenia się uzyskanych w drodze kształcenia i szkolenia formalnego lub uczenia się pozaformalnego lub nieformalnego przed wystąpieniem o walidację⁽¹⁾.

Normy i wytyczne zapewniania jakości (ESGQA) w europejskim obszarze szkolnictwa wyższego: zestaw norm i wytycznych dla wewnętrznego i zewnętrznego zapewniania jakości w szkolnictwie wyższym, opracowanych w ramach procesu bolońskiego. Dostarczają one wskazówek dotyczących obszarów, które są niezbędne do skutecznego zapewniania jakości i efektywnych środowisk edukacyjnych w szkolnictwie wyższym. Normy i wytyczne zapewniania jakości w europejskim obszarze szkolnictwa wyższego należy rozpatrywać w szerszym kontekście obejmującym ramy kwalifikacji, europejski system transferu i akumulacji punktów i suplement do dyplomu, które przyczyniają się do propagowania przejrzystości i wzajemnego zaufania w europejskim obszarze szkolnictwa wyższego.

Wykaz zaliczeń: zgodnie z opisem w *Przewodniku dla użytkowników systemu ECTS (2015 r.)*; aktualny rejestr postępów studenta w nauce, zawierający: zrealizowane komponenty edukacyjne, liczbę przyznanych punktów zaliczeniowych ECTS i uzyskane oceny. Jest to dokument niezbędny do rejestrowania postępów oraz do uznawania osiągnięć w nauce, również w przypadku mobilności studentów. Większość instytucji opracowuje wykaz zaliczeń, wykorzystując swoje bazy danych.

⁽¹⁾ Zalecenie Rady z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie walidacji uczenia się pozaformalnego i nieformalnego (Dz.U. C 398 z 22.12.2012, s. 1).